

*Mēs vienoti dziesmā,
Šai cēlajā varā,
Mūsu mērķi un centieni —
Latvju garā.*

L. ū. studentu biedrības

Dziesmuvārs

koŗa

koncerts

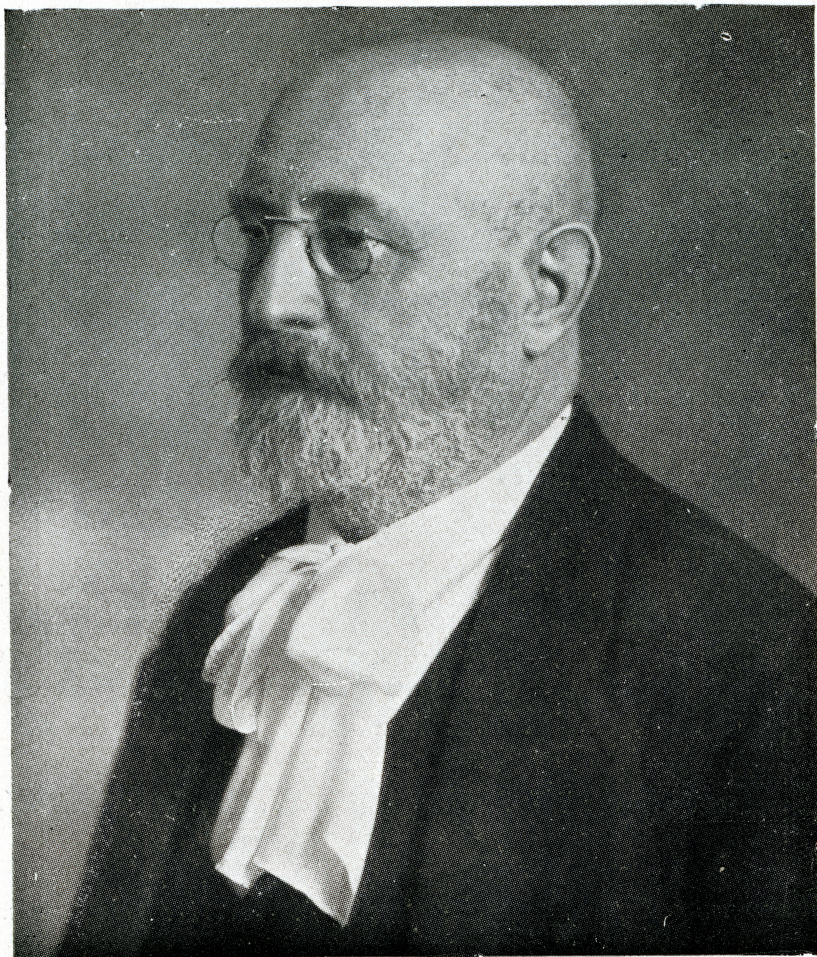
Amatu b-bas zālē 1934. gada 21. martā plkst. 20

Programmā prof. Jāzēpa Wihtola dziesmas

Dirigents

Ādolfs Ābele

Cena 30 sant.

PROF. JĀZEPS WIHTOLS.

PROGRAMMA

I.

Svētī, Dievs, šo zemi dzimto
Dievišķais mirdzums
Lūgšana
Diena aust

II.

Čigānu dziesma
Saules svētki
Līgai
Diena beidzas
Rūķīši un Mežavecis

III.

Mēs tie (Latvijas skolotāju himna)
Bērzs tīrelī
Vakarā
Rīgā pīrku sirmu zirgu (oriģinālkompozīcija)

DZIESMUVARAS DIRIĢENTS ĀDOLFS ĀBELE

Prof. J. Wihtols

Autora piezīmes par Dziesmuvaras programmu

1. **Svētī, Dievs, šo zemi dzimto** („Tautas himnas autora piemiņai“). Dziesma sarakstīta 1920. g. vasarā. Pirmoreiz dziedāta Baumaņu Kārļa pieminēkļa atklāšanas svētkos Limbažos 1920. g. rudenī; izpildītāji Limbažu apkārtnes kori autora vadībā.

2. **Dievišķais mirdzums**. — Ziemsvētku dziesmiņa, sarakstīta 1925. g., šķiet, ievietošanai Graubiņa skolas dziesmu I. krājumā. Pirmatskaņojuma laiks un vieta nezināma.

3. **Lūgšana**. — Tekstu latviskojis Vensku Eduārs. Šī ir autora otrā koļa dziesma, sarakstīta 1886. g. aprīlī Pēterpilī, kā viens no konservatorijas gala eksāmena uzdevumiem. Bija uzņemta trešo dziesmusvētku programmā 1888 g., bet to bija iemācījušies tikai daži kori, kamdēļ pa dziesmukara laiku šo dziesmu dziedāja tikai viens pats Rīgas Latv. b-bas koris.

4. **Diena aust**. — Sarakstīta 1903. g. vasarā Kurzemes Dzelzu muižā (pie Auces), kur autors pavadīja vasaru pie radniekiem. Pirmizpildījumu sniedza Rīgas Dziedāšanas b-bas koris P. Jozuus vadībā tanī pašā gadā Latv. b-bas Mūzikas komisijas rudens koncertos.

5. **Čigānu dziesma**. — Pirmais uzmetums radies Gaujienā 1922. g. vasarā. Manuskripts padots dažiem pārveidojumiem. Galīgā formā dziesma uzrakstīta 1922. g. ziemā, un Reitera koris to pirmoreiz atskaņoja 1924. g. pavasarī. Technisko prasījumu un savdabīgā kolorita dēļ, Čigānu dziesma ierindojama autora visgrūtāk izpildāmo dziesmu skaitā. Pēc Reitera koļa to pirmoreiz izpilda Dziesmuvara.

6. **Saules svētki.** — Improvizēta 1925. g. vasarā Gaujienā, kā veltījums Gaujienas apvienotiem korim. Pēc gada turpat atskaņota pirmoreiz autora vadībā.

7. **Līgai.** — Teksts un mūzika sarakstīta Latvijas Konservātorijas atklāšanas dienai 1920. g. 11. janvārī. Izpildījumu bija laipni uzņēmies Nāc. Operas koris P. Jozuus vadībā. Savu tehnisko prasījumu dēļ, dziesma atrada maz pēcatskaņotāju. Tā tagad pieder Reitera koŗa repertuāram. Dziesmuvara ir trešais koris, kas to atklāti izpilda.

8. **Diena beidzas.** — Sarakstīta 1914. g. Sākos, Krimā. Pirmatskaņojuma laiks un vieta nezināma.

9. **Rūkīši un Mežavecis.** — Sarakstīta 1924. g. vasarā Ķemeros; bija nodomāta izpildījumam VI. dziesmusvētkos, bet izrādījās korim par tehniski nepārvaramu. Pirmizpildījums R. Muižnieka jubilejas koncertā. Tagad pieder Dziesmuvaras repertuāram.

10. **Mēs tie** („Latvijas skolotāju himna“). — Veltīta Latvijas skolotājiem 1924. g. Pirmizpildījums tā paša gada augustā P. Jozuus vadībā.

11. **Bērzs tīrelī.** — Vārdi Rozenheima, Vensku Eduārda tulkojumā. Autora pirmā koŗa dziesma, sarakstīta 1885. g., kā skolnieka darbs Pēterpils konservātorijā. Pirmizpildījums III. dziesmusvētkos Rīgā 1888. g., Heinricha Zīles vadībā. Neskatoties uz dziesmas diezgan grūtiem tehniskiem prasījumiem, koŗi to labprāt dziedāja, un dziesma piedereja arī pie dziesmu karā izpildāmām dziesmām.

12. **Vakarā.** — Dziesma sarakstīta Dzelzu muižā 1902. g. beigās Vidzemes skolotāju biedrības jauktajam korim. Autora vadībā pirmoreiz dziedāta 1903. g. vasarā, skolotāju b-bas koncertā. Manuskripts bija ilgus gadus aizmirsts, tikai priekš maz

gadiem atradās, pateicoties kāda dziedātāja laipnai uzmanībai.

13. **Rīgā pirku sirmu zirgu.** — Vārdi jemti no Barona daiņu krājumiem. Dziesma veltīta Jozuu Paulam un Mildai sudrabkāzās. Pirmizpildījums 1931. g. 26. februārī plkst 0,01 kāzinieku dzīvoklī. Izpildītāji Latvijas dziedāšanas b-bas un Nāc. Operas koristi autora vadībā. Dziesma gan tautasdziesmas immitācija, bet nav tautas dziesma.

Dziesmu teksti

L. Bērziņa

Svētī, Dievs, šo zemi dzimto

Svētī, Dievs, šo zemi dzimto,
Svētī viņas darba tautu,
Ka še karš uz mūžu rimtu,
Miers ar prieku kājas autu.
Dziļu mieru, prieku šķīstu
Sūti mums kā tuvus draugus,
Lai ar mīlestību īstu
Audzina tie tautas augus.
Dod, ka tautas druvā briedu
Pilnas vārpas zelta graudos,
Bagāts rudens mantas šķiestu,
Vērpdam bārus saules audos.
Dod, ka mūsu baltos krastos
Patiesība zied un daile,
Ka mums dēlu dzimums rastos,
Kam ir glēvums svešs un baile,
Bet kas sevi cienīdami
Vairo savas tautas cieņu,
Paši ēnās noiedami,
Moda jaunu laimes dienu.

K. Studenta

Dievišķais mirdzums

Šī jausma savādā, tā neiederas
Vairs dienās parastās, kas bālas tek.
No kurienes gan jūs, jūs gaišās ceras,
Un mirdzums brīnišķais, kas logos deg?
Pret ziliem tālumiem šalc ilgas krūtīs,
Prom mākons sniega pilns gar kuņiem slīd.
Kā senāk Betlemē reiz lopu kūtīs,
Lai zvaigznes mirdzums gaišs pār katru spīd!
Ja tumša nakts, dej putenis un negaiss,
Lai sirdī dzidra skan un vēsmo vēsts:
Nekas nav pazaudēts, ko liktens dragāj's,
Vēl mirdzums dievišķais nav zvaigznēs dzēsts.

Lermontova

Lūgšana

Kad grūtā brīdī sirds vai lūst
Un daudz ir ciešanu,
Tad lūpas skaitīt neapkūst
Man kādu lūgšanu.
Šo vārdu skaņā nomanāms
Kāds spēks it brīnišķīgs.
Un klusi dvēslē sajūtāms
Drīz miers tik debešķīgs.
Un šaubīšanās noveļas
Kā slogs no krūtīm gan,
Un ticībā plūst asaras
Tik viegli, viegli man.

J. Essenberga

Diena aust

Nakts ar rasu laista
Kuplos koku zarus,
Miedziņā vēl saista
Raibos putnu barus.

Viss uz maigu dusu
Aicināts vēl klūst.
Pat ir avots klusu
Zālē plūst.
Spāri niedru ēnā
Patvērumu bauda,
Diķa viļņus lēnā
Rīta vēsma glauda.
Un kur meitas lejā
Ūdeni nāk smelt,
Tur vēl jautrā dejā
Dūkņas peld.
Tik pret rītiem skaistās
Debestiņās sārta
Padebeši laistās
Itkā goda vārti.
Stars pēc stara steidzas
Tumsas varu lauzt.
Nakts pamazam beidzas —
Diena aust.

R. Blaumaņa

Čigānu dziesma

Teic man, kas tev asaras acīs dzen?
Sen, sen.
Sendienās bij Hālas zemē mums telts,
Starp raudošām eglēm nu būris tiek celts.
Mūsu zirgs toreiz Lielajā upē dzēra,
Tik seklās pančkās šē kājas viņš spēra.
Rau turp, kā tas sapņo, pavada un apauši irst!
Vai! Pa tagadni lai asaras birst!
Teic man, kas tev asaras acīs dzen?
Sen, sen.
Sendienās bij akmeņi un stalti mūri ap mums,
Tagad elkšņi mūsu pilis apjumj un jums.
Kam stāv uz cietiem pamatiem māja,

Kopš Undebels dusmās mūs izklīdināja?
Rau, kā dubļos brienot zirdziņam kājas kūst!

Vai! Par tagadni lai asaras plūst!
Teic man, kas tev asaras acīs dzen?

Sen, sen.

Sendienās saule mūsu māmuļa bij,
Nu sniegs savas grīstes ap mūsu augumiem vij.
Tūkstošiem ceļu staigā vakara vēji,
Čigānu bērns, vai tu mazāk skrēji?
Kustini grožus, sāc zirdziņu ātrāk dzīt!

Vai! Par tagadni lai lāsti krīt!

Fr. Bārdas

Saules svētki

Nu saulītei ataugt sāk zelta ragi.
Pavasars!

Nu badīties ies tā ar kupeni sētā.
Pavasars!

Nu badīties ies tā ar šķūnīti pļavā,
Ar eglīti sarmā salīkušo.

Pavasars!

Tas paņem sauli pie zelta ragiem,
Un paved viņu zem paša jumta,
Zem paša jumta, pie paša loga,
Ar zirnekļu pinumiem aizēnotā.
Un iemet pa logu tā istabā tumšā
Ak veselu klēpi dzeltaina prieka:

Pavasars!

Sēd sirmgalvis gultā un klusi sāk raudāt:
Silts prieks list uz galvas, silts prieks list uz
rokām,

Uz krūtīm silts prieks guļ saritinājies
Kā dzeltains vaska ritenīts. —

Pavasars!

Ed. Virzas

Līgai

Vaiņagiem un puķēm klāta,
Līga šodien acis veļ,
Un no tautas sveicināta
Seno kokli rokās tveļ.
Līdz ko tā ar pirkstiem slaikiem
Kokles stīgām pieskaņas
Dziesmas skan par seniem laikiem,
Skan par mūsu dziesmām tās.
Sirdis notrīc dziļi, žēli
Gaismā, kuŗa nenoriet.
Dieva dēli, varoņtēli,
Tautas acīm garām iet.
Paceltu galvu un gājienā straujā
Draudošs, kā pērkons, varens un bargs,
Aizsteidzas Lāčplēsis, veicējis kaujā,
Latvijas mūžīgais glābējs un sargs.
Viņam no galvas vēl viesuļu auri
Velti raut ozola vaiņagu grib.
Aizbēgot nikni tumsībai cauri,
Jodu un brunnieku skatieni zib.
Gruvusi pēdējā cietuma siena,
Vējiņš pār sirdīm pūš mīlīgs un maīgs.
Latvijai pāri kā mūžīga diena
Mūžīgs un apstājies varoņu laiks.
Vaiņagiem un puķēm klāta,
Līga šodien acis veļ.
Līga, mūsu dvēšles ņemi,
Aiznes visu, kas ir grūts!
Un lai skan pār mūsu zemi
Tavu augstu dziesmu plūds!

A. Brigaderes

Diena beidzas

Kā no tālām balsīm saukti
Aizskrien mākoņi, vēja traukti.

Smagām ēnām
Uz jumtiem lēnām
Nolaižas nakts.
Rimis dienas skaļais tracis,
Veras dzelmes debesu acis,
Svētiem stariem
Cīņā gurušiem gariem
Mirdzēt mieru.

V. Plūdona

Rūķīši un Mežavēcis

Uz visiem kokiem mežā jauns guļ sniegs,
Un skaņas mīkstas, itkāsniegu apvēlušās, veļas.
Nu sila rūķīšiem būs gan ko pikoties!
Rau, rau, kur tie iz paeģiem jau ceļas.

Olektgari vīriņi,
Sprīdi gari uzači,
Baltu tāšu micītes,
Brūnu sūnu biksītes;
Divi pulkos stājas,
Nīrb pa gaisu kājas.
Sniega vāli veļas,
Skanšu vaļņi ceļas.
Šnāc bumbas tvirtas,
Plīvo matu cirtas.
Klaigas un brēka:
Jemas cik spēka.
Kā vaigā zied tīksme!
Kāds prieks, kāda līksme!
Hallo! Haidā!
Bravo! Urrā!

Te rupja bals no meža malas sauc:
„Tas tak par daudz!
Vai tā jūs manim kāršat spilviņas,
Un tinat tāstiņas,
Un gainājāt no mājām žagatas?

Tik blēņas jums un niekošanās rūp,
'Tūlīt uz Lāču purvu lasīt lācsūnas!“
To dzirdot pikotājiem skrien un klūp,
Kur kuņķis patapdams,
Cits paeģļu pudurā,
Cits koka dobumā,
Cits rudzrugāju rudens aparā.
Un lielās zaļās acis bolīdams,
Un teterkāpostus tiem visiem solīdams,
Lien meža vecis atkal meža biezumā.
Un atkal tukšs un kluss ir klajumā,
Tik, iztraucēts no trača negantā,
Pa lauku laukiem zaķis aizlīnkā.

V. Plūdona

Mēs tie

(Latvijas skolotāju himna)

Mēs tie, kas svešu, bargu, ļaunu varu
Dienā dienā jutām darbu ritumā,
Kad melna migla māca tautas garu
Jau pirmā agrā baltā bērniņā.
Un sirds mums smeldza, redzot tautas postu,
Bet mēs, mēs ticējām: nāks pavasaris.
Tas vaļā raisīs tumšo, drūmo sprostū,
Un brīvs kā ērglis celsies tautas gars.
Mēs ticējām, biedri,
Un ticība baltā
Tumsībā saltā
Nevīla mūs.
Mēs tie, no kuriem tad, kad brīve brāzās
Pār mūsu daudzcietušo dzimteni,
Ar vīra dūšu daudzi droši drāzās
Tai cīņas mutulī kā varoņi.
Ak, dažā laba klusa kapa vieta,
No ļaužu acīm slēpta tīrelī,
Vēl šodien stāsta, ko dažs biedris cieta,
Kas karsti mīlēj' savu dzimteni.

Dusiet jūs, biedri,
Mūžības dusā.
Kapā lai klusā
Viegla jums smilts.
Mēs tie, kā rokās, biedri, tagad likta
Ir mūsu tautas dārgā nākotne.
Lai tad, kad trako kara vētra pikta,
Stāv latvis stalts kā ozols pakalnē.
Un latvju valsts lai mūžam stipra būtu,
Un pastāvētu aukās, negaisos,
Un latvju tauta daudzināta kļūtu
Kā senie grieķi gadu tūkstošos.
Augsim un tapsim,
Biedri, par spēku —
Latvju valsts ēku
Stiprināt, celt!

V e n s k u E d u a r d a

Bērzs tīrelī

Stāv tīrelī uz pakalnītes
Bērzs sirms un sūnām apaudzis.
Tam nav nevienas atvasītes,
Sendienām tas jau nokaltis.
Visapkārt, kurp vien acis raugās,
Līdz miglā pazūd tīrelis,
Viss smaida viršu zilos ziedos,
Kā jūras rāmais spogulis.
Uz ciņiem kupla zāle zaļo,
To vak'ra rasa veldzina,
Un maigas vēsmaņas pa naktīm
Visapkārt dabu spirdzina.
Bet bērzs stāv vientuls pakalnītē,
Tas raugās skumīgs mākoņos,
Un rāsas lāses it kā as'ras
Mirdz viņa zaros kaltošos.

No bargām vētrām projām tālu
Ir viņa lapas aiznestas.
Tam nav ko gaidīt baltu dienu,
Nav pavasara cerības.

J. E s s e n b e r g a

Vakarā

Kā meitene šķīsta un jauna,
Tā saulīte dusēt ar iet.
Tā nosarkst gandrīz kā aiz kauna
Un kūtri aiz mākoņiem riet.
No lejas nāk vēsma un stāsta,
Cik jauki tur upīte plūst.
Cik mīļi tā vītolu glāsta,
Ka žēli ap sirdi man kļūst.
Un tauriņi ziedos jau rokas,
Un jānutārpiņi zib.
Un puķes pret zemi lokās,
Kā ligavu skūpstīt tās grib.

Rīgā pirku sirmu zirgu

Tautdziesma

Rīgā pirku sirmu zirgu,
Pētrapilī kaldināju,
Pētrapilī kaldināju,
Sidrabiņa pakaviem.
Smalku linu grožu vijū,
Sidrabā mērcēdams,
Pirmāk rokas nomazgāju,
Tad grožoju kumeliņu.
Lai brauc mana ligaviņa
Kā saulīte spīdēdama,
Kā saulīte spīdēdama,
Kā rozīte ziedēdama.

Dziesmuvaras koŗa gaitas IX. darbības gadā

I. Patstāvīgi koncerti:

1933. g. 18. jūnijā — Latvju dziesmu rīts Konser-
vātorijas zālē. (Sakarā ar atceres dziesmusvēt-
kiem.)

1933. g. 10. septembrī — Koncerts Kalnciemā.

1933. g. 15. oktobrī — Koncerts Bauskā.

1933. g. 29. oktobrī — Koncerts Smiltenē.

1934. g. 4. februārī — Koncerts Cēsīs.

II. Piedalīšanās dažādos sarīkojumos un gadījumos:

1933. g. 29. maijā — Vīgneru Ernesta izvadīšanā no
Doma baznīcas.

1933. g. 17.—19. jūn. — Atceres dziesmusvētkos Rī-
gā.

1933. g. 23.—25. jūn. — Igaunijas X. vispārējos dzie-
smusvētkos (kopā ar stud. koŗu apvienību).

1933. g. 18. novembrī — Svinīgā aktā Nacionālajā
Teātrī.

1933. g. 19. novembrī — Igaunijas valsts vecakā iz-
vadīšanā no Rīgas (kopā ar stud. koŗu apvienī-
bu).

1933. g. 6. decembrī — Somijas valsts svētku aktā
Konservātorijā.

1934. g. 24. februārī — Igaunijas valsts svētku aktā
Melngalvju zālē.

1934. g. 2. martā — Kalpaka piemiņas koncertā Ra-
diofonā.

Pēc kārtējā koncerta 21. martā, Dziesmuvaras
koris vēl šinī mācības gadā paredzējis rīkot tautas
koncertu Rīgā, par lētām ieejas cenām sniedzot la-
bāko latviešu koŗa dziesmu atskaņojumus.

Jūnija sākumā Dziesmuvaras koris izbrauks
koncertceļojumā pa Skandināvijas valstīm: Dāniju,
Norvēģiju un Zviedriju, kur to aicinājuši turienes
studentu koŗi.